

Naročnina se plačuje v naprej in stane mesečno din. 2.—; polletno din. 10.— in letno din. 20.—; v uoizemstvo dvojno. — Vse pošiljativne naslovliste „Sedanjost“. Nezaprete reklamacije poštnine proste. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJOST

Oglasi: 1/2 strani din. 300.—, 1/4 in 1/8 sorazmerno; manjši: mm 50 par; trivrstični in ob-smrtnice 43 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.20. Koristonosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat oglaševanju znaten popust.

Vprašanje zveze z morjem.

Večkrat se je slišalo, da si skušajo zagovorniki Musilove proge pomagati na nepošten način polemike, da tako pribore svoji progji značaj dobre (?) zveze Slovenije z morjem. Ves potek dogodkov to potrjuje.

V 7. stev. „Tehničkega lista imamo pred seboj članek g. ing. Gjurja Pevca „Dolnokranjske železnice i izlaz na more“, v katerem pisec daje Musilovi progji prednost pred Klodič-Hrovat-Kavčičevo progjo. Takoj v naslednji številki istega lista odgovarja znani železniški strokovnjak gosp. ing. M. Klodič pod naslovom: „Izlaz na more“ na članek g. ing. G. Pevca. Gosp. ing. Klodič z dokazi pobija izvajanja g. ing. Pevca in mu očita pristranost. In res! Ako primerjamo oba članka, vidimo, da ima g. ing. Klodič tudi v teh očitkih popolnoma prav. Le poglejmo par vzgledov!

G. ing. Pevac pride do zaključka, da je v območju Musilove proge več cest kakor v območju Klodičeve proge. Kako to? Zelo priprosto. G. ing. Pevac je štel neobdrževani vozní pot za „prvo-razredno cesto“. Na podlagi take statistike se da pač vse dokazati. G. ing. Pevac pravi v začetku svojega članka, da ne bo presojal Kavčičeve proge, ker se je g. ing. Kavčič z ozirom na spremenjene razmere odpovedal svojemu prvotnemu načrtu in se pridružil Klodičevi progji kot edino dobri zvezi z morjem. Na koncu koncev pa vendar g. ing. Pevac pravi, češ, mogoče se bo še kedaj gradila Kavčičeva progja v prvotnem načrtu. Videli bomo, da tega g. ing. Pevac menda še sam ne verjame. Pravi namreč, da Klodičeva progja itak ne teče mnogo vzhodneje od Musilove, a skoro v isti sapi pravi, da teče Klodičeva progja preblizu progji Novo mesto—Karlovac. Nesmisel! Prav ima g. ing. Klodič ko pravi: „Iskrvljeni načrti donose još rdjave posledice.“ Kot razlog, zakaj naj se ne gradi Klodičeva progja, navaja to, ker je po njegovem mnenju preblizu progji Novo mesto—Karlovac. Recimo, da bi bilo to res! Vemo pa, da bi šla Kavčičeva progja, od katere je kakor rečeno g. ing. Kavčič sam odstopil, še bliže progji Novo mesto—Karlovac. Kdo mu bo torej veroval, ko pravi, da se bo prvotno zamišljena Kavčičeva progja še kedaj zgradila! Vsakdo pa vidi, da so tu postranski nameni, ki se pa niso posrečili. Toda še nekaj! Na karti g. ing. Pevca bi pa skoro rekli, da je Klodičeva progja res preblizu progji Novo mesto—Karlovac. Kako to? Zopet priprosto. G. ing. Pevac je pomaknil Vinico za 12 km proti Karlovcu; na ta način bi res tekla Klodičeva progja paralelno in preblizu progji Novo mesto—Karlovac. Toda Vinica je tam, kjer je in Klodičeva progja, ki gre čez Vinico, tudi ni preblizu Karlovske progji. Je še več takih zanimivih „dokazov“ g. ing. Pevca v prid Musilovi progji. Tako pravi g. ing. Pevac, da se bo na Musilovi progji porabilo nekoliko manj premoga kot na Klodičevi; vzel je namreč množino premoga, kolikor se porabi pri vožnji na 1 km, ne da bi pri tem

vpošteval velik vspon pri progji. Kurjač pa, kakor pravi g. ing. Klodič, ve, da se v hrib porabi 3 ali 4 krat več premoga kot v ravnem. Na podlagi takega „strokovnjaškega izvajanja“ se bi pač dalo vse dokazati — če bi bili drugi ljudje — tepci.

Toda vendar se vprašamo, kako je mogoče, da se strokovnjak spusti na tako pristranska, skoro tedencijozna izvajanja? G. ing. Pevac je kot inženir južne železnice skupno z inženirji iste železnice dal dne 29. decembra 1921 na zborovanju „Upravnega sveta dolenjskih železnic“ izjavo za Musilovo progjo. Hoteli so dati tej izjavi znak, kot da jo je podal klub železniskih inženirjev, a ni šlo. Ker par dni nato se je bralo v časopisih, da klub ni dal nobene izjave in da je dotična izjava le privatno mnenje dotičnih nekotiko inženirjev južne železnice. Kaj naj vse to pomeni? G. ing. Pevac in njegovi tovariši bi se morali vendar zavedati, da spravljajo tuje, inozemske delničarje južne železnice, pri kateri so ti inženirji v službi, v neprijetno zvezo z nasprotniki naše države in njenih življenjskih interesov. S tem delajo ti inženirji svojim službodajalcem zelo slabo uslugo. Sovražnikom naše države za slučaj vojne je na tem, da so naše železniške zveze čim slabše. Če vzamemo v poštev dejstvo, da ste 2/3 delnic južne železnice v rokah Italijanov, naših zakletih sovražnikov, in dejstvo, da se za slabo novo progjo potegujejo pred vsem inženirji južne železnice, kaj je lažjega kot predpostavka, da so sovražniki države tudi sovražniki naše zveze z morjem! Italijanom je na tem, da imamo z Reko in hrvatskim Primorjem, če že mora biti, čim slabšo zvezo, ker bo zveza južne železnice z Italijo in njenimi pristanišči tem ugodnejša in imela tem večji promet. Umestno bi bilo, da južna železnica postavi na laž svoje inženirje in zahteva od njih več kot lojalnost napram državi, v kateri žive, ker bi sicer morali domnevati, da vodstvo juž. železnice ne samo trpi, temveč tudi podpira nepošteno agitacijo za slabo progjo.

Da da nas hočejo Italijani gospodarsko uničiti, je jasno, in ali nima Italijan svojih prstov tukaj vmes, ali ne delajo nekateri, akoravno nezavedno, njemu v prilog? Ako vemo, kako je bila Italija pred svetovno vojno proti taki zvezi z morjem, potem nam bo to takoj jasno.

Mi Slovenci, osobito Dolenjci se zavedamo važnosti Klodičeve proge, kot proge, s katero se gospodarsko povzdignemo in postavimo na svoje noge. Dobra je ta progja tudi zato, ker daje možnost in pobudo za razširitev železniške mreže. In v tem oziru pride v prvi vrsti vpoštev progja Novo mesto—Brežice, ker bo to ne samo lokalna železnica, temveč tranzitna. In kolikega pomena je to za Dolenjce. Veliki gozdovi v Gorjancih in Krški dolini in Stajersko so zvezani po najkrajši poti z morjem. Vse bogastvo, ki tu danes mrtvo leži, pride s Klodičovo progjo do prave vrednosti. To pač mora vsakdo priznati, da je zveza z morjem nekaj več kot navadna železnica

— da je življenjske važnosti. Kakor že rečeno, se je narod izrekel za Klodič-Hrovat-Kavčičevo progjo, zato mora in bo tudi zmagala. Treba se je zavedati, da ta progja ni krajevne, ampak splošnega pomena, da bo od nje imel korist najrevnejši in najbogatejši, najbližji in najoddaljenejši. To je spričevalo te proge. Klodičeva progja se mora zgraditi, ker kot najboljša zveza Slovenije z morjem odgovarja svojem namenu. Te dni se pobira po obveznicah denar za transiranje Klodič-Hrovat-Kavčičeve proge. S polno upravičenostjo se pričakuje, da bodo vsi Dolenjci podpirali in sicer vsak, kolikor more. S tem pokaže, da se zaveda velikanskega pomena Klodič-Hrovat-Kavčičeve proge, pokaže pa tudi, da hoče narodu in sebi dobro.

K.

Zadružna samozavest.

Zadružništvo je organizacija gospodarstva na načelih samopomoči in vzajemnosti. In kakor ima vsaka druga organizacija svoje razvojne točke in svoja pravila, tako jih ima tudi zadružništvo. V njih in po njih se uravnavajo pravice in dolžnosti v mejah zadružne discipline. Pod zadružno disciplino razumemo celokupnost vseh dolžnosti, ki jih ima član napram zadrugi. Da član zadruge drži disciplino, pomeni, da izpolnjuje svoje dolžnosti napram zadrugi, da je zvest zadrugar.

Član hranilnice in posojilnice mora nalagati svoje prihranke v svoji hranilnici in posojilnici. Ako je dobil pri njej v času potrebe posojilo in sicer posojilo po nizkih obrestih, potem zahteva od njega zadružna disciplina, da nalaga pri hranilnici in posojilnici tudi svoje prihranke.

Isto je tudi pri vseh drugih zadrugah. Član konsumnega društva n. pr. je dolžan kupovati pri društvu vse potrebščine; ne sme se pa društvu izneveriti, ako je slučajno eno ali drugo blago pri trgovcu za par krajcarjev cenejše. S tem, da kupuje pri trgovcu, škoduje zadrugi in pomaga na noge njenim nasprotnikom, škoduje pa ravno tako sebi in sozadrugarjem.

Priznati moramo, da se napram zadružni disciplini mnogo greši, da se je med zadrugarji naravnost razpasla nedisciplina in zadružna samozavest pride le malokdaj do veljave.

Vzrokov za to je mnogo; glavni pač je ta, da ni prave zadrugarške zavesti, ampak samo velika sebičnost. Kjer ni vere v silo zadrugarstva, kjer ni spoznanja sedanje važnosti zadrugarstva in vere v njegovo veliko bodočnost, tam ne more uspevati zadružna disciplina.

Ljudje za malenkostne osebne koristi le preradi prodajajo velike koristi, ki jih predstavlja za nje in za njih bližnjega krepka zadruga. Za skledo leče prodajo pravice prvorojenstva. Za par krajcarjev cenejše nudi samo eno vrsto blaga zasebni trgovec, pa gredo kupovati vse k njemu in pridno zabavljajo čez zadrugo, da je v zadrugi vse

dražje, da si jim je mogoče zadruga nudila dosedaj vedno cenejše blago in so se tega tudi posluževali in je le slučajno pri kaki vrsti blaga mogel zasebni trgovec nuditi nižje cene. Za par krajcarjev pri eni vrsti blaga pa se trgovec desekratno oškoduje s tem, da primerno zaračuna drugo blago in če treba profitira tudi še pri meri in vagi. Taki ljudje prodajo za par krajcarjev velika načela zadrugarstva, se izneverijo združni zvestobi in domišljeni koristi delajo svojo škodo, škodo zadrugi in škodo drugim zadrugarjem. To je že več kot kratkovidnost, to je zaslepljenost.

Ali ti ljudje ne pomislijo, da že itak težki položaj zadruga še bolj otežujejo. Zadruga se ima boriti na žalost na dve fronti: s svojimi nasprotniki, med katerimi so danes posebno zagrizeni trgovci (oni že vedo zakaj) in pa z nezavednostjo svojih članov, ki delajo samo po liberalnem načelu: „vsak zase, Bog za vse“ in kršijo združno disciplino ter teptajo v blato združno zavest.

Ali zahtevate, da dela zadruga čudeže? Biti boj na dve fronti, zlasti težki konkurenčni boj s kapitalističnim trgovstvom, zraven pa imeti združno mlačnost in nedisciplino, ali, da govorimo naravnost, izdajstvo v lastnih vrstah, ali mislite, da more v takem položaju zadruga uspevati?

Da, da, govorimo brez olepšavanj! Izdajstvo je to v mnogih slučajih, kar delajo člani napram svoji zadrugi in ne samo kratkovidnost in zaslepljenost. Izdajstvo, storjeno radi navideznega dobička, ali radi preprijaznega lica trgovca, radi užaljenega ponosa, ker ta ali oni ni bil izvoljen v načelstvo, ali radi osebnega prepira s kakim članom, zadruga oziroma s kakim odbornikom. O, kako malenkostni oziri! — In kako resnični!

Ozrimo se na pred nekaj meseci ustanovljeno Ljudsko posojilnico v Novem mestu. Koliko jih je še, ki kljub mogočnemu in krepkemu razvoju tega edinega našega kreditnega zavoda v metropoli Dolenjske pomišljajo, ali naj naložijo denar pri tem zavodu ali ne. In prosim, to so ljudje, ki se sicer ponosno trkajo na prsa kot najzavednejši naši strankarji! Namesto, da bi s svojim odvišnim kapitalom podpirali naš

zavod, pa ga pustijo še nadalje pri nasprotnih branilnicah, ki iz dobička tega kapitala pletejo bič, ki pada po plečih našega toliko stiskanega ljudstva, podpirajo sokolska društva itd. Kako naj imenujemo to drugače kot neznačajnost prve vrste? To se pravi, gojiti gada na lastnih prsih! Samo to-le pomislimo: zadruga je naša in nikogar drugega. Kar storimo za našo posojilnico, storimo zase. Zadrugi na korist je naša korist, zadrugi na škodo je naša škoda. Ako torej sebi dobro hočemo, moramo dobro hoteti zadrugi.

Kdor opazuje razmere v delavskih krajih, mora priznati, da delavske zadruga v splošnem mnogo boljše uspevajo, nego kmetijske zadruga in da ima na drugi strani delavstvo tudi večji dobiček od svojih zadrug nego kmeti. Zakaj to?

Delavci poznajo veliko bolj združno disciplino, nego jo poznajo kmeti. Delavci, ako so enkrat pristopili kot člani h konsumnemu društvu, potem na tem držijo in vedno in povsod sami podpirajo svoje konsumno društvo, zahtevajo pa to tudi od svojih tovarišev. Lahko rečem, delavci so močna železna veriga, ki ne izpusti več tega, kar je oklenila. Zato pa delavski konsumi izborno uspevajo in so navadno močna opora politične delavske organizacije. Delavec se je v dolgi borbi s kapitalizmom naučil ceniti moč organizacije in se naučil glavnega načela organizacije, da je moč organizacije odvisna od zavesti in discipline poedincev.

Ako pa opazujemo kmetijske zadruga, vidimo v splošnem veliko žalostnejšo sliko, kar se tiče združne discipline, zavesti in uspeha zadrug, nego med delavci. Kmet je še žalibog premalo zaveden in premalo zna ceniti moč in pomen gospodarske organizacije. Manjka mu skušenj. In vendar mu trdna združna organizacija donša velike koristi, ga gospodarsko osamosvojuje, skratka postaja res gospodar nad svojimi pridelki.

Roka roko umiva, obe pa obraz, pravi pregovor. Nazorno je v tem pregovoru izraženo načelo vzajemnosti, vzajemne samopomoči. Zadruga zna, da danes doprinaša žrtve, to pa v zavesti, da bo mogoče jutri sama pomoči potrebna, in bodo doprinašali žrtve drugi. Beda ne počiva in gre neprestano

okoli. Danes je na vrsti eden. Pomagajmo v zavesti, da smo jutri lahko na vrsti vsi. Eden za vse, vsi za enega!

Jos. Munda.

Gospodarstvo.

Rako glešča sosed Razumnež svojo živino in kako odvrtače od nje bolezn.

(Piše: Fr. D.)

(Dalje.)

13. Ker pokrmite ob pomanjkanju živalske piče vso slamo in mogoče tudi mnogo drevesnega listja, zato vam nedostaje nastelje. Vsled tega nastiljajte z rečmi, ki niso za klajo n. pr. s praprotjo, reso, šašom, šoto jelševimi vejami, ali celo z zemljo.

14. Če morate zbog pomanjkanja klaje nekaj glav živine prodati, tedaj bodite oprezni. Pri odprodaji živine iz svojega hleva dobro prevdarite, kaj delate. Ne dajte se zapeljati, da bi prodali dobro živinče za nekaj sto kronc več, a slabo da bi obdržali doma za pléme. Ta, pri nas, žal, še preveč ndomačena razvada je mnogo kriva prepočasemu napredovanju naše živinoréje.

„Zares krasni in zlati nasveti“, oglasil se Zupančičev Francelj iz Hoste. „Ko bi prehodil devet far, gojovo ne bi našel tako razumnega in tako naprednega gospodarja, kakor je naš velečislani sosed, kateremu smo vsi od srca hvaležni za njegove občekoristne nauke.“

Potem razjasnjuje Razumnež o pridelovanju krme in obdelovanja travnikov to-le: „Jaz se nikoli ne zanesem samo na travniško mrvo, ampak sejem tudi deteljo, grašico z ovsom (za frišno krmljenje in za sušenje), kolerabo, korenj in repo. Ševeda mi dajejo travniki glavno mrvo za goveda in konje. Moji travniki so sicer lani slabše obrodili, kakor v letih, v katerih dobi zemlja potrebne vlage. Toda naglasiti mi je, da smo nakosili navzlic suši $\frac{2}{3}$ mrve. Isto morem trditi tudi za farovške, sosedčeve in Dolinarjeve travnike. Ta srednje dobra letina je prišovati obdelovanju in gnojenju travnikov. Jaz (kakor tudi g. župnik Dolinar in Sosedeč) vsako spomlad po travnikih krtine raztrosim, jih z grabljami očistim, podolgem in počez doبرانam, da iztre-

Solunski proces.

Že tekom preiskave je bilo vsem „črno-roškim“ častnikom odvzeto poveljstvo ter so bili poslani kot interniranci v Alžir (Afrika) in na Krf. Pa tudi podčastniki in vojaki, v kolikor so bili direktno prizadeti, so bili poslani v internacijo, odnosno na delo za popravilo cest, izdelovanje streljiva itd. Tudi v dobrovoljski diviziji v Dobrudži je bilo več „črno-roških“ častnikov, ki so pa estali na svojih mestih. Glavni urednik „Pijemonta“ glasila „črno-rokcev“, Branko Božovič (prejšnji urednik Ljuba Jovanovič Čupa je umrl že v Srbiji do pegavca) se je zatekel v Švico in izognil preiskavam ter tam tudi umrl. Po obsodbi so bili vsi obsojeni častniki degradirani in odstavljani, odnesno zaprti na „Otoku smrti“, v starem grškem samostanu na Krfu.

Na smrt obsojenih, kolikor je meni znano, sta bila samo dva in sicer Malobabič in Dragutin Dimitrijevič-Apis, generalštabni polkovnik. Podpolkovnika Cvetkoviča, bivšega adjutanta generala Dam. Popoviča, so

našli mrtvega v preiskovalnem zaporu v Solunu še pred obsodbo. Baje si je sam pogнал kroglo v glavo. Število na ječo obsojenih častnikov in uradnikov mi ni znano. Vsekakor pa je proces pogodil do tisoč več ali manj prizadetih oseb.

Po končanem solunskem procesu so „črno-roški“ in njihove stranke (samostalci, današnji policajdemokratje, skupno z desidentni radikalcev in liberalčev) zahtevali pomilostitev obsojencev, kar pa vlada ni hotela storiti. Zato je v juniju 1917. leta opozicija izzvala vladno krizo ter poskrbela, kakor se je govorilo, da se je sam ruski car zavzel za obsojence; seveda brez uspeha.

Splošno se je smatralo, da je Srbija končno rešena te neznosne militaristične móre, ki je tlačila dolgo leta državo in ljudstvo. Iz pisma, ki ga je poslal Protiču pok. Laza Paču kot finančni minister v septembru 1915. je razvidno, kako je naravnost nesramno postopala „črna roka“ z državno imovino. Angleški finančni minister je takrat obvestil srbsko vlado v Nišu, da zahteva kritje za 130 milijonov frankov, kolikor je bilo na Angležkem naročenega

blaga za Srbijo. Za ta dolg ni vedela niti srbska vlada, niti finančni minister. Odgovornost je potem prevzel nase vojni minister, ni pa odstopil. Finančnega ministra je potem rešila smrt, da ni moral nastopiti odkrit boj proti „črni roki“, ki je sebe smatrala za najvišjo inštanco v državi. Dr. Laza Paču pravi na koncu pisma: „Ni treba pripominjati, da to dejstvo najjasneje pokazuje, da je vsa naša mizerna ustavnost samo luk (čebula) in voča!“

Iz vsega tega se jasno vidi, kakšno prokletstvo visi nad našo domovino, dokler se ne uniči zadnji sled „črne roke“, ki ima danes v zbornici v policajdemokratiški stranki 91 poslancev za seboj. K tem pa so se pridružili tudi samostojneži in z njimi vred je v parlamentu do 100 poslancev, ki podpirajo protiljudsko militaristično politiko „črno-rokcev“. Če bo šlo tako naprej, bo treba najbrž otvoriti nov solunski proces, ako volilci ne napravijo keneč tem strašnim škandalom. Noben poštenjak ne more dati svojega glasu nobenemu liberalcu ali samostojnežu

(Koniec priho dnjič.)

bim iz njih mah ter jih polivam z gnojnico. Na mestih, kjer je trava opešala, posejem travnega semena. Zraven tega gnojim travnike z umetnimi gnojili. Kostno moko, apneno štupo in kajnitom (oziroma s kalijevo soljo.) Obdelovanje in polivanje košenic z gnojnico pospešuje kaj izdatno pridelek sena. To pa poveča bolj količino sena kakor njegovo kakovost. Da pa količino mrve še bolj pomnožim in ji obenem povečam tečnost (redilno izdašnost), zato gnojim travnike še z umetnimi gnojili. Umetna gnojila torej mrvo povečajo in jo napravijo boljše, tečnejšo, izdatnejšo.

Poprej sem svetoval sosedu Slaku, da naj drži za vprego vole, a ne konj. Zdaj vam bom razložil, zakaj sem mu dal ta svet. Za vsakega manjšega poseznika, ki se peča samo s poljedelstvom in z vošnjami za domače potrebe, so voli mnogo koristnejša in dobičkonosnejša vprežna živina nego konji, in sicer zaradi tega-le.

1.) Voli niso glede klaje tako izbirčni kakor konji.

2.) Volovska klaja je cenejša od konjske, ker tudi težko delajočim volom je dovolj polovica konjem namenjenega ovsca. Po zimi pa more počivajoči vol shajati z boljšo slamo, kateri se primeša malo sena.

3.) Konjska oprava je mnogo in mnogo dražja od volovske.

4.) Konjski gnoj ne pognoji tako izdatno, kakor volovski.

5.) Dan za dnevom na vožnjo navajen konj kaj lahko pofal, če se kar hitro za več dni z delom preneha. Vol se pa kar nič za to ne zmeni.

6.) Voli niso podvrženi tako različnim boleznim kakor konji. Ti se zlahka prehlade in obole na boleznih sopil, na smoliki, pljučnice koliki, na različnih kopitnih boleznih itd.: volov pa navedene bolezni ne napadajo, ali le izjemoma. Ujedanje je močno nevarna konjska bolezen, od katere pogine mnogo konj, a pri volih je ta nevarna morilka skoraj nepoznana.

7.) Ako si zlomi konj nogo, ali se kako drugače poškoduje, dobimo za njegovo kožo nekoliko kron, meso pa pokrmimo prašičem, ker konjske mesnice so v Sloveniji redka prikazen. Vola z zlomljeno nogo pa prodaš hitro v mesnico, in če je precej v mesu, dobiš zanj celo vrednost.

8.) Za oranje, in sicer posebno v goratih krajih, so goveda sposobnejša od konj.

9.) Na mehki in močvirnati zemlji so voli boljši za vprgo, ker se ne vdirajo tako globoko v zemljo, kakor konji.

10.) Volov ni treba tako skrbno snažiti in negovati kakor konje.

11.) S pametnimi volmi more voziti šoli odrasel fant, a konj mu ni zaupati.

12.) Voli so za težka počasna dela sposobnejši od konj.

13. Ko se voli postarajo, prodaš spitane za drag denar mesarju. Ko pa konj speša, nimaš od njega druge koristi kakor kožo.

Za malega poseznika so torej voli dobičkonosnejša vprežna živina, nego konji. To sem že večkrat bral v kmetijskih listih. O tem sem se že sam trikrat prepričal pri malih posestnikih, katerim sem svetoval prodajo konj in nabavo volov. Če bo sosed Slak držal, kar je obečal, in če ne bo kakšne posebne nesreče, pa se bomo tudi pri njem prepričali, da mu bo novi način gospodarenja od znatne koristi. — Celo-

gruntarji, posebno tisti, ki imajo zraven poljedelstva še postranske, zlasti hitre in daljne vožnje, so prisiljeni držati za vprego konje, ker so hitrejši in vztrajnejši od volov. Razen tega delajo konji ob hudi vročini in mrazu, izvzemši opoldanski odmor, ves dan; tudi za zmrzla, polzka in nasuta peta so spretnejši delavci od volov.

Dopisi.

Brusnice. Pri nas se je vršil od 23. do 30. m. m. sv. misijon pod vodstvom oo. lazaristov iz Ljubljane. Vse dneve misijona se je videlo, da je naše vrlo ljudstvo, kljub vsem mogočim poskusom iztrgati mu najsvetejši čut vere iz srca od strani raznih protiverskih hujskačev, ostalo še globoko verno. To je pričala napelnjena cerkev v dnevih sv. misijona, posebno pa ob sklepu. — Zahvaljujemo so oo. lazaristom in domačemu g. župniku, ki nam je oskrbel sv. misijon, v dušno korist svojih ovčic. —

Šempeter. Pretečeni pondeljeh zvečer so se vračali fantje Orli iz Št. Petra od vaje za igro mirno na svoje domove. Nič hudega sluteč jih napode na glavni cesti v Lešnici tropa surovih pobalinov in jih obsuje s kamenjem in s strelji iz samokresov. — Človek res ni več varen, da bi po Zdravamariji prestopil prag iz hiše. Še med kani-bali si je miren človek lahko svesti življenja le naša mladina postaja od dne do dne bolj izprijena. In to so fantje, ki so svojo surovost nad Orli že večkrat pokazali. Zopet dokaz, kam jadra mladina, ki je prepričana sama sebi. — Krščanski stariši odprite vendar oči in dajte svoje otroke v naša društva, kjer se bodo naučili prave olike, ne pa ponočnega razgrajanja. Ali slišite? Če ne, se pa pripravite na enkratni odgovor, ki bo težak.

Šmarjeta. V nedeljo dne 20. m. m. je pri volitvah v agrarni odbor zmagala SLS z dvetretinsko večino, kljub temu, da se ni od naše strani vršila nikaka agitacija in je župan v volilno komisijo odklonil našega zastopnika.

Društvene vesti.

Še enkrat „Mrak.“ V zadnji št. „Sedanjosti“ je nekdo napisal svoje mnenje o vprizoritvi in estetki vrednosti B. Nušičeve tragedije „Mrak“. Ker pri prvi vprizoritvi nisem bil navzoč, ne vem, v koliko je bila repriza boljša. Ugotovim samo, da je bilo na belo nedeljo vspricho za tako igro nevajenih igralcev, igrano naravnost sijajno (Vasilij in Rada!), in je le v čast šmihelskemu kat. izobraževalnemu društvu, da je spravilo naoder nekaj večjega in globjega kot je na priliko „Kmet Herod“.

Op. ur. ed. Res je, igra je sijajno uspela po zaslugi igralcev ali ne pisca, ki je razumljiv v tej žalogrni le tistemu, ki išče jedro. Dejanje namreč ne končuje pad zastorja, temveč rezultat razvijene misli (brez „scenične flikarije“), kar imenujemo z drugimi besedami efekt. V tej „igri“ pa imamo samo prolog, dejanje in epilog ne pa treh dejanj. Vsa globlita zamisli zgublja na vrednosti, če jo ne spremlja pravo življenje, temveč samo scenične mamilo in pripovedovanje. Kje naj iščemo n. pr. vzrok Radinemu grehu? V zapuščenosti? V strastni ljubezni napran Vujinu? V postopanju tašče ž njo? Itd. itd. Sicer pa, kakor rečeno, igra je poleg vse svoje nerazumljivosti vendar poučna, v sedanji obliki pa za oder-ni.

Šmihel pri Novem mestu. Vnedeljo, dne 7. se vrši ob 3 pop. v šmihelski dvorani shod za нравni prerod, ki ga priredi kat. prosv. društvo. Pridite vsi dobromisleči šmihelčani, da podprete akcijo za нравni prerod!

Orel — Novo mesto ima prih. torek 9. t. m. ob 8. uri zvečer v običajnih prostorih važen sestanek, katerega so se dolžni člani udeležiti pod disciplino.

Orlice imajo sestanek isti dan in istotam ob 6. uri, gojenke pa ob 5 tih. Bog živi!

Šempeterski „Orel“ priredi v nedeljo, dne 7. maja t. l. „Aakademijo“, s sledečim sporedom:

1. Predavanje g. J. Munda.
2. Deklamacija Orlov in Oličev.
3. Telovadna točka članov in naraščaja.
4. Zdravnikov strežnik igra v 3 dejanjih.

Prireditev bo v prostorih župne nadarbine in se prične točno ob 3. uri pop.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Izobraževalno društvo v Vavti vasi ima v nedeljo 7. t. m. po sveti maši zborovanje, na katerem govori g. dr. Česnik in prof. Kovač. — Vabljeni zlasti mladina, pa tudi stariši.

Tedenske novice.

Za Klodič-Hrovat-Kavčičevo skupno progo. Na tretjem vseslovenskem trgovskem shodu, ki se je vršil v nedeljo, dne 30. aprila 1922, v veliki dvorani Narodnega doma v Celju, se je soglasno sklenila sledeča resolucija: 1. Na podlagi dosedanjega vsestranskega razmotrivanja, kakor tudi tohnične utemeljitve naših domačih železniških strokovnjakov gosp. inž.: M. Klodič, A. Hrovat in R. Kavčič-a se je dokazalo, da je njihova skupna proga, to je istočasna železniška zveza Kočevja in Črnomlja z reško progo, kot — glavna tranzitna proga — edina v stanu služiti nacionalnim, gospodarskim in političnim zahtevam cele Slovenije, deloma Hrvatske in Dalmacije, obenem pa tudi nuditi največjo varnost naši jugoslovanski državi. 2. Zato zahtevajo zbrani zborovalci, da se ukrenejo takoj vsi koraki, ki so potrebni za realizacijo Klodič-Hrovat-Kavčičevega skupnega projekta.

Delegacija financ v Ljubljani objavlja: Iz okolnosti, da se zakon o davku na poslovni promet po davčnih oblastvih v celoti ne izvaja, sklepajo nekateri davkoplačevalci, da se sploh ne izvede. Po informacijah finančne delegacije pa gre le za zakasnitev iz tehničnih razlogov, pričakovati pa je, da bo popolna izvršitev sledila še tekom tega meseca. Da se davkoplačevalci, posebno oni, ki so po omenjenem zakonu zavezani o prometu voditi knjige, izognejo kazenskim posledicam, se opozarjajo, naj v okvirju zakona zadoste svoji dolžnosti.

Delegacija financ v Ljubljani javlja uradno: Kdor mora oddati izvesten del žganja, ki ga je skuhal trošarine prosto za domačo potrebo, lastniku žgalne priprave kot plačilo zato, ker mu je posodil kotel, mora po določilih točke 78. čl. 116. trošarinskega pravilnika predhodno prijaviti pri pristojnem oddelku finančne kontrole in plačati odpadajočo trošarino, in sicer do 31. maja 1922 po 3 Din. 75 para. a izza 1. junija 1922 po 5 Din. trošarine od litra oddanega žganja.

Poročil se bo prihodnjo nedeljo 7. t. m. v tukajšnji kapiteljski cerkvi g. Franc Bele, davčni uradnik v Metliki, z gđeno Reziko Kusell-ovo v Novem mestu. Bilo srečno!

Marijanska konferenca dekanijske duhovščine se je vršila v četrtek 27. m. m. v prošnji pod vodstvom dek. družbenega nadzornika g. kan. Jos. Porente. Navzočih je bilo tudi nekaj gostov iz sosednih dekanij. Referiral je škofijski družbeni voditelj g. svetnik Jan. Kalan (iz Ljubljane). Namestnikom dek. družb. nadzornika je bil izvoljen šempeterski župnik g. Vovko. Storili so se važni ukrepi glede verskega poglobljenja dolenjskih mož in mladeničev, — sklepi za srečnejšo in boljšo bodočnost našega ljudstva.

Proč z veroukom! Neki mož je napisal te-le besede: „Najvažnejše spoznanje je spoznanje versko, ki je edini temelj morale. Verouk bodi v šoli prvi, da, vsakdanji predmet.“ — To je moral biti pa že kak klerikalec, kali? Ne! Bil je Diderot, ki je izdal zloglasno delo enciklopedijo v 28 knjigah, delo, pri katerem so sodelovali največji brezverci, ki so s svojimi spisi pripravljali tla strahotni francoski revoluciji. Diderot sam je bil popolen brezverec, strasten sovražnik krščanstva. Vkljub temu je v svoji „Razpravi“ o javnem pouku napisal gori navedene besede. In pri nas? V srednjih šolah je

bil doslej verouk, ne kakor zahteva Diderot, vsak dan, ampak samo dve uri na teden: toča našim jugoslovanskim vzgojiteljem se zdi še to preveč in hočejo zaenkrat vsaj iz višje gimnazije popolnoma odstraniti verski pouk. — Isti brezverni Diderot je napisal tudi te-le besede: „Da bi dobro vzgojil svojo drago hčerko, sem dolgo iskal primerne knjige, pa nisem našel boljše od škofijskega katekizma. Da, nikar se ne čudite! Jaz se poslužujem katekizma in ga smatram za najzanesljivejše vzgojno delo. Ali morem dati bolj trden temelj vzgoji svojega otročiča?“ — Tako govori mož, ki je stal na višku svojega brezvernega časa, mož, ki je s svojim strupenim in umazanim peresom prav mnogo pripomogel, da je nesrečna Francija nekaj let po njegovi smrti opirala svoje grehe v rekah krvi.

Požar v Kamen potoku pri Trebnjem so zantile iskre iz železniškega stroja v nedeljo okrog 1^{ure} popoldne. Najprej je nastal ogenj v slamnati strehi na kozolecu, ki stoji ob progi. Veter jo nato v hipu raznesel plamen na sosedna poslopja. Gasilci iz Trebnja in Vel. Lake so bili s hvalevredno požrtvovalnostjo takoj na delu, da so vsaj omejili požar. Dvema posestnikoma in dvema maloposestnikoma je vse uničeno. Zgorela je tudi ena krava, škoda je več kot milijon kron, ki je krita z neznatno zavarovalnino. — Govori se, da je eden teh posestnikov imel okrog pol milijona gotovine doma in mu je sedel tudi to zgorelo. Vidite, kako lahkomišelnost in naravnost pregrešno je puščati denar doma, namesto, da se plodonosno in varno naloži v posojilnicah. — Železniška uprava, ki se kljub mnogoštevilnim požarnim nesrečam na dolenski progi ne zgane, da opremi strojne dimnike z mrežo za zadrževanje isker, kmalu ne bo imela dovolj sredstev za poravnava požarnih škod. Posestnikom ob progi pa je svetovati, naj pokrivajo strehe svojih poslopij z opeko.

Ljudska posojilnica v Novem mestu je v kratkem času pridobila vsestransko zaupanje. Kljub temu je še mnogo naših mož in zadrug, ki še niso odločili vlagati svoje prestanke v svoj novomeški zavod. Svoji k svojim!

Iz vagona.

Potnik: Novačan baje tudi nabira milijondolarski sklad v Ameriki po zgledu kraljevega republikanca Kristana za svojo republiko.

Jajčarica iz Ribnice: Saj bo res treba, da prispevata s svojimi milijoni č

jih voda ne odnese h kraljevi plači, sicer se ne bošta mogla senčiti v monarhističnem sjaju, ki ga mi ne bomo mogli vzdržati.

Kmetska Zveza.

Tajništvo SLS v Novem mestu naznanja somišljenikom, da sprejema stranke ob ponedeljkih, sredo in petkih, druge dneve je tajnik navadno odsoten. — KZ in mladinska društva novomeškega pol. okraja in Bele krajine naj se glede shodov, sestankov itd. obračajo na novomeško tajništvo, kamor naj pošiljajo tudi vsa tozadevna poročila. — KZ, ki še niso imele občnih zborov, jih naj skličejo čimprej; ako želijo govornika, naj vsaj 14 dni prej sporoče tajništvu. Semkaj pošiljajte tudi prepise zapisnikov o občnih zborih.

V Brusnicah bo v nedeljo dne 7. t. m. po prvi sv. maši javen shod KZ, na katerem poroča poslanec. Vabljeni so tudi pristaši iz orehoviške doline.

KZ v Prečni vabi svoje žlane in somišljenike na važen sestanek, ki bo prihodnjo nedeljo 7. maja po prvem sv. opravilu. Govori tajnik SLS v Novem mestu g. Munda.

Nov zemljiški davek.

Nedavno je belgrajsko vlada razpravljala glasom časopisnih poročil o novem zvišanju zemljiškega davka in to pot kar za celih 200 odstotkov. Demokrati minister dr. Kumanudi ki je tako izborna zavozil naše finance je pri tej priliki poslal demokratskemu klubu pismo, v katerem piše, da bo takoj odstopil če ne bodo demokrati z vsemi silami delali na to, da se to zvišanje brezpogojno sprejme.

Kdo pa bo te nove velikanske davke plačeval? Popolnoma razumljivo, da oni, ki je posestnik zemljišča — to je kmet. Kmet naj torej plača vse ogromne izdatke naše države in naj vedno polni državne blagajne, ki jih znajo sedanji vladni koritarji tako večje prazniti. Našemu kmetu je bil davek na zemljišče že ponovno zvišan, tako da danes plačuje že štirikrat toliko, kakor je plačeval preje. Kmet, ki jn preje plačoval 500 kron davka, plačuje danes že 500 dinarjev. Če pa temu dodamo še 200 odstotno zvišanje, potem bi moral plačevati 1500 dinarjev ali 6000 kron. Tega naš kmet nikdar ne bi mogel in bi značilo uveljavljenje

tega zakona popolno gospodarsko uničenje najštevilnejšega obenem pa tudi najsiromašnejšega stanu naše države.

Če bi pri nas imeli pošteno vlado, ki bi ji interesi ljudstva in dobrobit države ne bila sama prazna beseda za agitacijo ob volitvah ter bi v resnici izvrševala ljudsko voljo, bi ona najpreje obdavčila vojne dobičkarje in bogataže, banke in druga velekapitalistična podjetja, pa bi imeli dovolj denarja in bi ne bilo treba izmozgavati že itak dovolj siromašnega ljudstva. Pri tem pa postopa vlada še skrajno pristransko. Znano je na primer koliko davkov se plačuje v Srbiji in koliko v prečanskih pokrajinah. Vzemimo samo davek na vojne dobičke. V mejah Srbije se je ta davek pobiral do l. 1919. in še to v popolnoma neznatni višini. V naših krajih pa so ta davek nabili vsakemu revežu. Pa ne samo to. Za naše kraje ga je vlada razpisala tudi za leto 1920. Tako gre v vseh stvarih.

Kdor vse to pogubonosno delovanje vlade vidi, kdor ne prezre kako vlada revnemu ljudstvu neprestano nalaga nove davke in nova bremena, ta razume nezadovoljstvo ljudstva in razume zakaj se vedno bolj širi med ljudstvom glas: Proč z belgrajskimi vladodržci, ki nas bodo obrali do kosti in izpili kri.

Dokler bodo na čelu vlade stali taki ljudje, bode nezadovoljstvo med ljudstvom vedno večje, bo sloga med narodi vedno manjša in ne bo pravega edinstva, kajti to ni bratstvo, da se eden znoji in poti pod veliko težo bremena, dočim drugi samo uživa od žaljev tujih rok.

Če se že zakon o 200 odstotnem zvišanju zemljiškega davka sprejme, bo to izvalo največje ogorčenje med ljudstvom, ki bode znalo temeljito obračunati z onimi, ki so mu naložili ta nova bremena.

Hiša na prodaj s sadnim vrtom, kolozem in eno njivo na Brodu 17, četrt ure od Novoga mesta.

!! Širite „Sedanjust“ !!

Tiskarna — Knjigarna
Knjigoveznica
J. Krajec nasl.
Novo mesto
se priporoča.

Gospodarska Zveza :- podružnica Novo mesto.

Na drobno!

Manufaktorni oddelek

Na debelo!

je dobil večjo množino češkega blaga, kot žensko volneno blago, hlačevino, sukno za moške obleke itd.

samo 14 dni! ➡ 10% popusta ➡ samo 14 dni!

Priporoča svojo bogato zalogo umetnega gnojila, cementa, semen in galice!